

Hårt väder

Avseglare 2025

Förebilder

Skip Novak

Volvo ocean race
(för de fartglada)

Deborah Shapiro & Rolf
Bjelke, Northern Light

Vad är hårt väder?

Ingen specifik vindstyrka,
utan beror på båt,
besättning m m och kanske
mest av allt “sea state”
(nästa bild).

A yachtsman's Beaufort Scale							
WIND FORCE	WIND SPEED	DESCRIPTION	PROBABLE WAVE HEIGHT		TYPICAL BOATS - WIND FORWARD OF THE BEAM		
			MIN.	MAX.	20' BILGE KEELER	32' MODERATE C/RACER	50' HEAVY DISP. CRUISER
0	0-1 KNOT	CALM	0 FEET	0 FEET	MOTORING	MOTORING	MOTORING
1	1-3	LIGHT AIR	0	0	MOTORING	MOTORING	MOTORING
2	4-6	LIGHT BREEZE	0.1	0.3	GENOA AND FULL MAIN	GENOA AND FULL MAIN	GENOA AND FULL MAIN
3	7-10	GENTLE BREEZE	0.4	1	GENOA AND FULL MAIN	GENOA AND FULL MAIN	GENOA AND FULL MAIN
4	11-16	MODERATE BREEZE	1	1.5	ONE REEF IN MAIN WORKING JIB	ONE REEF IN MAIN	GENOA AND FULL MAIN
5	17-21	FRESH BREEZE	2	2.5	TWO REEFS IN MAIN WORKING JIB	ONE REEF IN MAIN WORKING JIB	ONE REEF IN MAIN
6	22-27	STRONG BREEZE	3	4	THREE REEFS IN MAIN STORM JIB	TWO REEFS IN MAIN WORKING JIB	ONE REEF IN MAIN WORKING JIB
7	28-33	NEAR GALE	4	5.5	THREE REEFS IN MAIN MOTOR?	THREE REEFS IN MAIN STORM JIB	TWO REEFS IN MAIN WORKING JIB
8	34-40	GALE	5.5	7.5	THREE REEFS IN MAIN MOTOR?? VERY HEAVY GOING	THREE REEFS IN MAIN OR TRISAIL STORM JIB	THREE REEFS IN MAIN STORM JIB
9	41-47	SEVERE GALE	7	10	?	TRISAIL/STORM JIB/MOTOR VERY HEAVY GOING	TRISAIL STORM JIB
10	48-55	STORM	9	12.5			
11	56-63	VIOLENT STORM	11	16		?	?
12	64+	HURRICANE	14	?			

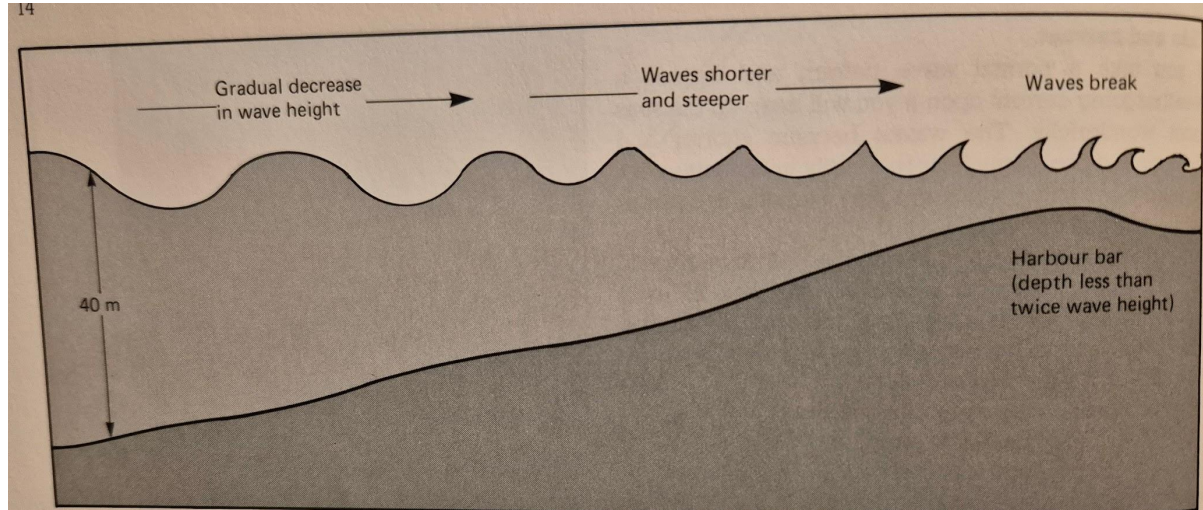
Brant & brytande sjö

När sjön bryter blir den farlig:

- 55% av LOA, risk för kapsejsning
- våghöjd/våglängd 1:10 börjar bryta, $> 1/7$, alla bryter teoretiskt.

Generell regel: Våghöjden i fot är större än vågperioden i sekunder börjar det bli obekvämt eller farligt för en del mindre fartyg.

<https://weathermuffin.com/what-is-wave-steepness/>

Farligare/värre sjö nära land om det grundar upp.

Utrustning för hårt väder

Segel

- Skip Novak: Sy in ett extra rev, istället för stormsegel. Jätteenkel manöver att reva i jämförelse.
- Någon som har speciella stormsegel?

Preventer

- Allt måste vara lika starkt som t ex det till storskotet
- Bäst vinkel om den fästs i fören (istället för mitten).
- Om den delas vid bommen kan man komma åt den från sittbrunnen.
- Behöver kunna lossas vid broach.
- Erfarenheter?

Preventer som delas vid bommen:

<https://youtu.be/D92GQK8ynrl?si=B3W6I-XZ6fZWUfUI>

- En gummistropp gör att den hålls tajt mot bommen när den inte används.

Bombroms

Detta verkar var
en populär
modell:

Walder boom
brake (bilden)

Erfarenheter?

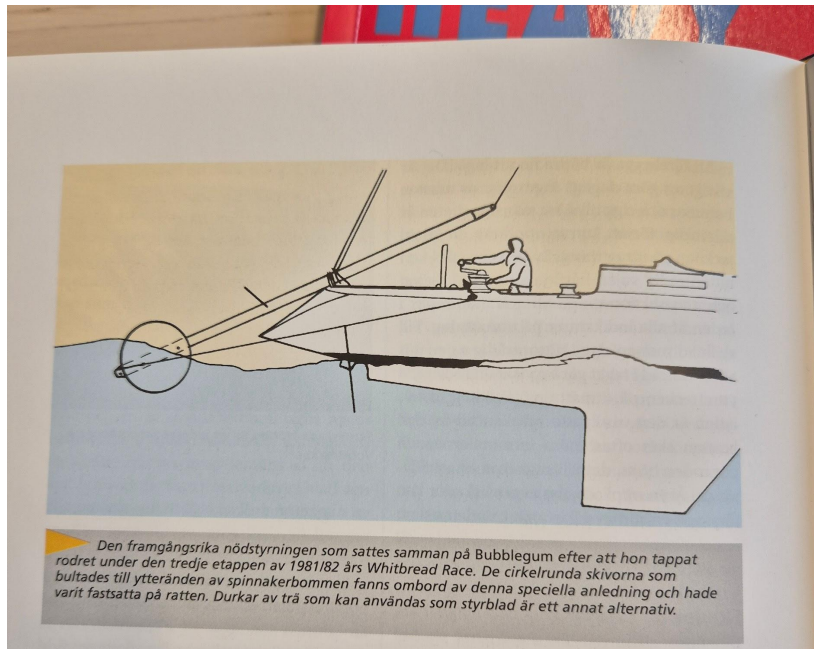
Sjöankare/drouge

För att sakta ner farten vid segling undan vinden och vid bi-liggning. Kanske även för att hålla båten rätt mot sjön vid bi-liggning.

Rekommenderas inte av t ex Skip Novak. För stora risker i att hantera alla linor i hög sjö. Men kanske behövs för moderna båtar, med andra egenskaper än den han själv har.

Om man behöver en funkar det nog om man verkligen övar in rutinen.

Rigga nödroder

Här är exempel som fungerat skarpt. De har förberett redan före avfärd att kunna rigga spinnakerbommen som nödroder.

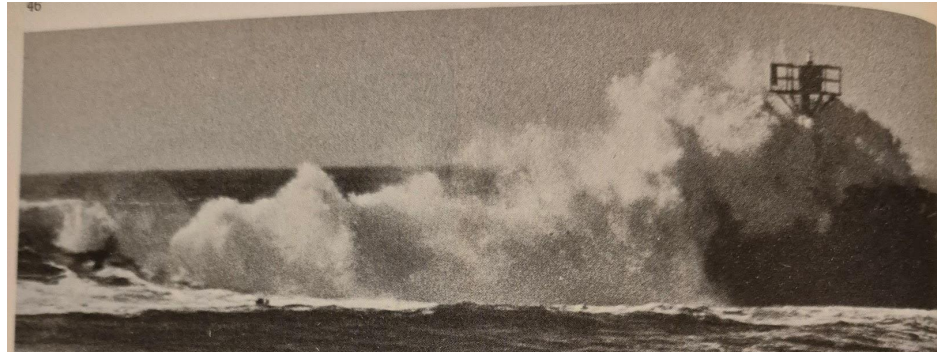
Stormtaktiker

Hantera till sjöss eller söka nödhamn (om möjligt)

Gör det i tid om möjligt, när väderrapporten kommer.

Grundar ju ofta upp nära land och ger besvärlig sjö.

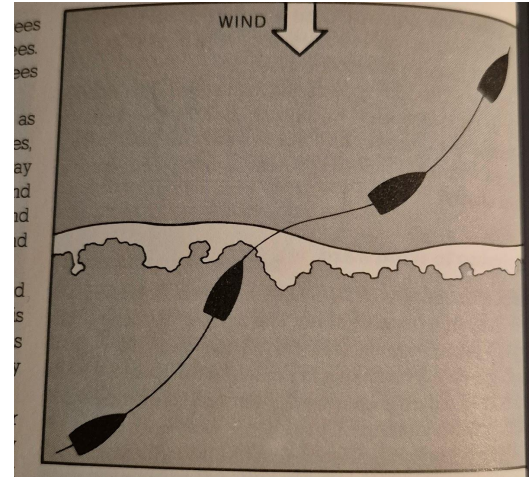
Så här kan det se ut när man kommer till ett smalt hamn inlopp i pålandsvind.
Hamnarna stängs också. Inte lätt att gå mot vinden ut igen heller kanske.

Segla mot vinden

Lova upp och ta vågen i rätt vink (ca 45 grader)

Fall av för att få fart inför nästa våg.

Segla undan vinden

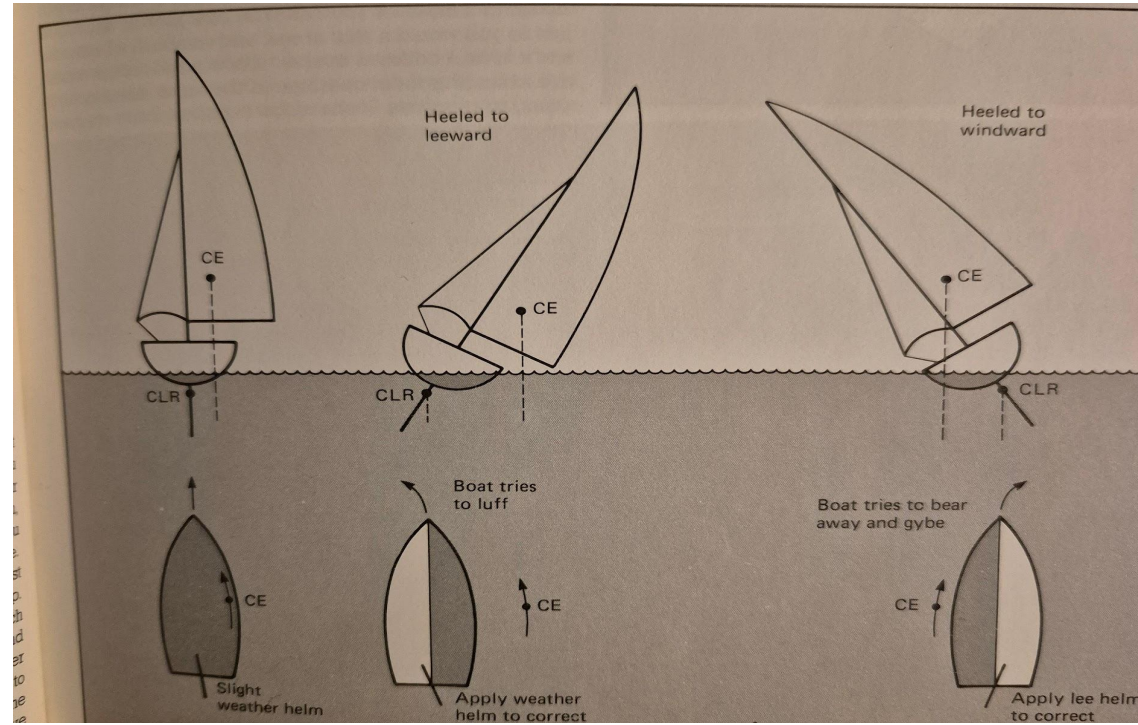
- För lite segel, inte tillräcklig kontroll
- För mycket segel, risk att tappa styrförmågan (broach)
- Preventer, men den måste kunna släppas från sittbrunnen om båten broachar.
- Tajt satt segel, kan bommen gunga så bidrar det till gungningen.
- Rorsman behöver kompensera för lutningen med rodret så att båten inte sticker iväg och broachar.
- För en del båtar funkar endast storsegel, för andra är endast försegel bättre.
- Se upp med skenbara vinden, lätt att missa att du behöver minska segel.

Gungning och Broach

Rorsman behöver kompensera med rodret så att båten inte hamnar i rullning och vill broacha.

Även som tidigare sagt viktigt att seglen är satta tajt för att inte bidra till rullning.

För mycket segel/kraft i seglen ger också risk för broach.

Undvik och stoppa broach: <https://youtu.be/DkouAjobzac?si=OGgAZmAwZjShXRbi>

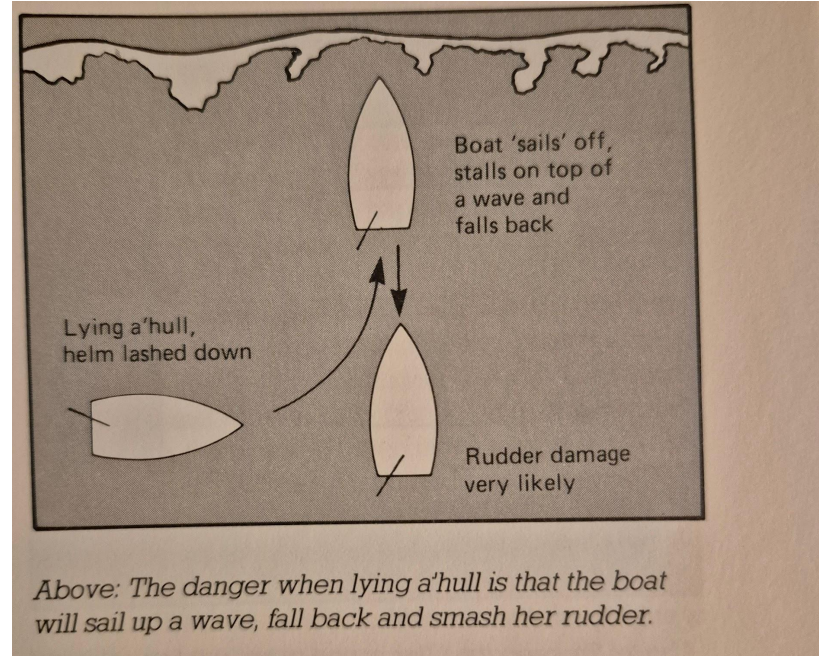
Ligga bi

- Inte alla båtar kan ligga bi, man måste testa.
- Behöver bli liggande rätt mot sjön. (ca 45 grader)
- I ett känt race (Sydney - Hobart) där flera förliste så klarade sig alla som låg bi.
- Kan ge vila åt besättningen. Även för att ta en paus.
- Sjöankare kan ev hjälpa en båt som inte kan ligga bi.
- "Slick" som båten ger kan lugna sjön.
- Tankar och erfarenheter.

Bara driva “a’hull” - risker

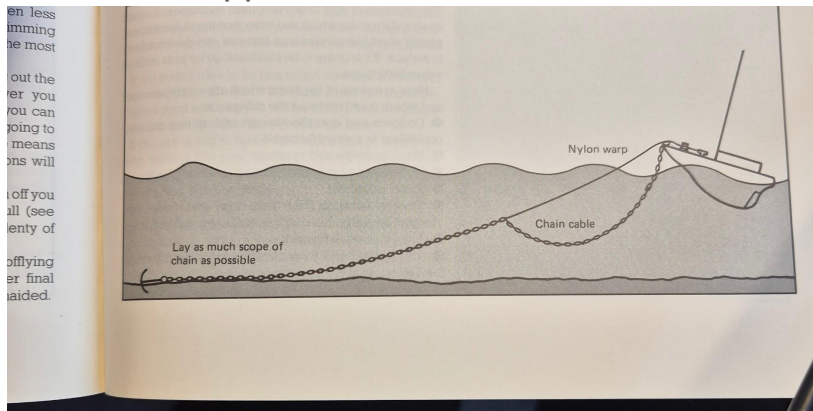
Att driva utan segel, eller ha styrfart ger risker:

- Större risk för kapsejning när båten ligger med sidan mot sjön.
- Båten kan gå upp på vågen och sen falla bakåt, med risk för roderskada som följd.

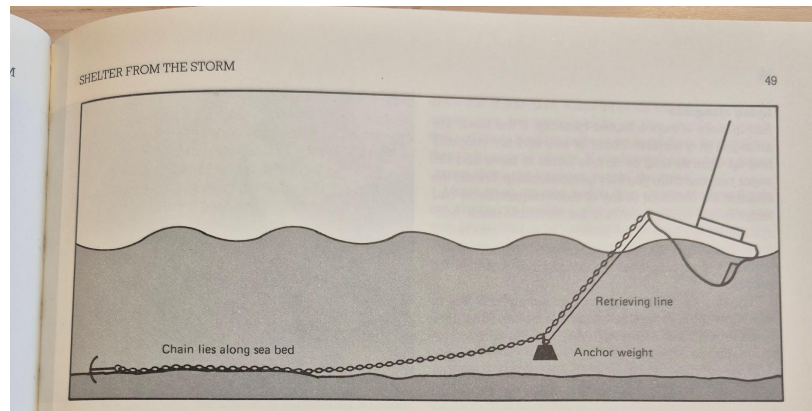

Ankring

- Försök hitta en bra plats
 - Inga höga berg som kan ge fallvindar eller turbulens
 - Gott om svängrum
 - En vik med en ingång ut mot kan bli en häxkittel i hård inkommande sjö
- Släpp ut så mycket kätting det bara går vid storm. Upp till 7 ggr djupet.
- Gå upp i ankarstorlek över den rekommenderade.

En rejäl nylonlina ger töjning. En stum kätting riskerar att dra upp

En nedsänkt tyngd, t ex ett tallriksankare ökar hållkraften.

Förberedelser för riktigt hård vind

- Ta ner allt som som ger vindfång. Jolle, kapell, ev solceller
- Förbered att behöva lämna ankarplatsen.
- Pannlampa med rött ljus och “strålkastare”.
- Säkra förtöjningar och avfendring allt som går. Vid sidoliggning ligg inte på lovartsidan om bryggan. Men om tvunget få ut något som håller båten ut från kajen. Om inget annat finns ankaret, med linor till för- och akterknäpen på båten.
- Sågtandad kniv till att kapa lina (t ex bojlina eller “bitter end”

Besättningen

- Försök att behålla vanliga rutiner
- Gör förberedelser och ha rutiner som testats. Det ger lugn.
- Se till att äta och vila när det är möjligt
- Dra ner på vakttiden
- Snacksskåp lätt åtkomligt
- Håll modet uppe, det mesta ordnar sig.